

Асылдар туып, арыстар шыққан текті ел

Биыл бөрілі байрақ көтеріп, еркіндік аңсаумен өткен батыр бабаларымыз Шақшақ Жәнібек Қошқарұлының туғанына 330 жыл, Аманкелді Иманов пен Кейкі Көкембайұлына 150 жыл. Сонымен қатар, айтыс өнерінің өрен жүйрігі, арқалы ақын - Нұрхан Ахметбековке 120 жыл және қазақ әдебиетіндегі талантты жазушылардың қатарынан ойып орын алған, өзінің қысқа ғұмырында небір өміршең туындыларды дүниеге келтірген жазушы Ақан Нұрмановқа 90 жыл толып отыр.

Осыған орай, оқу залы бөлімі «Асылдар туып, арыстар шыққан текті ел» атты кітап көрмесінің тұсау кесерін өткізді. Жылдық көрменің тұсау кесер рәсімі Арқалық қаласының құрметті азаматы, үздік өлкетанушы Шөптібай Байділдәулы мен айтыстың ақтангері Айбек Қалиевке бұйырды.

Тарихы тамырлы, өткені терең, Торғай елінің өткені мен аты аңызға айналған перзенттері жайында баяндалатын жылдық кітап көрмесінің бірінші бөлімі «Ел тірегі - Шақшақ Жәнібек» деген тақырыпта тарихи деректер мен ел аузындағы ұрпақтан ұрпаққа ауысып отырған шежіре, аңыз-әңгімелердің негізінде жазылған кітаптармен қамтылған.

Данышпан жазушы Мұхтар Әуезов «Жыр жалауы - Аманкелді» деген мақаласында: «Ер - ел тарихының белі» деп бағалай келіп: «Ол тірісінде бір танылады. Өзі өткен соң кейінгі ұрпақ қадірін біліп, қасиетін таныған сайын тағы танылады. Бір кезде бел көрінсе, келер ұрпақ тарихына өз тұсында көрсетіп кеткен көмегімен, орнатып кеткен туымен, тастап кеткен үлгісімен, нұсқап кеткен бетімен, енді бел ғана емес, биік тұғыр боп, асқар тау боп көрінеді», - дейді. Өскен ел, көркейген ел мәңгі ұмытпас, Еске алар әрқашанда ердің ерін дегендей, 1916 жылғы ұлт-азаттық көтерілістің қайраткер қолбасшысы, батыр-сардар Аманкелді Имановтың ерлігі халық жа-

дында. «Ел бастап, тұлпар мініп, ту көтерген» атты көрмеміздің екінші бөлімінен оқырман қазақ халқының тарихындағы аса маңызды оқиғалардың бірі 1916 жылғы ұлт-азаттық көтеріліс жөнінде мағлұматтармен таныса алады. Соның ішінде «Батырдың биік тұлғасы» атты жинақтан халық батыры Аманкелді Имановтың өмірі мен қызметіне қатысты мақалалар мен фотоқұжаттар берілген.

Аты аңызға айналып, ерлік істері ұрпақ жадында қайта жаңғырған батырдың бірі Кейкі Көкембайұлы. «Керемет Кейкі деген батыр өткен» атты бөлімдегі әдебиеттерде атақты

мерген, батыр Кейкі Көкембайұлының күрделі тағдыры мен тәуелсіздік жолындағы күресті, ата тегі туралы баяндалады. «Торғайдың топжарғаны Нұрхан ақын» атты көрмеміздің төртінші бөлімі - топтан озған Торғайдың дулділ ақыны Нұрхан Ахметбековке арналып отыр. Өткен ғасырдың 60-жылдарында қайталанбас мәнерімен қазақ әдебиетінің табалдырығын аттаған, қасиетті қарт Торғайдың топырағынан нәр алған Ақан Нұрманов та - оқшау туған танымал тұлғалардың бірі. Жазушы Ақан Нұрмановтың 90 жылдығына арналған көрменің 5-ші бөлімі

«Болмысы бөлек текті талант» деп аталады.

Көрмеміздің ашылу салтанаты Олжас Қапановтың орындауындағы «Ер Торғай, еркін Торғай» әнімен әрленіп, Шақшақ Жәнібектің ерлігі мен батырлығы жөнінде тарихшы Гүлбаршын Конкина баяндаса, ел аузындағы әңгімелер мен зерттелуі жайында Шөптібай Байділдәулы тарқатып айтып берді. Торғайдың топжарғаны Нұрхан ақынның шығармашылығына Айбек Қалиев тоқталып өтті. «Ақан да аққан жұлдыз Арқадағы» өлеңін Сымбат Сейтмағамбетова нақышына келтіре орындады.

Ұрпақ алдындағы ұлы істердің бірі тұлғаларымызды тектеп, тұғырлы елдің тарихында қалдыру болса, елін қорғаған ер бабаларының өткенін білгісі келетін жастар үшін осы кітап көрмесінен қажетті деректер алады деген сенімдеміз. Кітап көрмесі жыл бойына қызмет көрсететін болады.

Сәуле АХМЕТҚЫЗЫ,
Арқалық қаласындағы №2
облыстық әмбебап
ғылыми кітапханасының
оқу залы
бөлімінің меңгерушісі